

CHUYÊN ĐỀ GIẢNG DẠY TOÁN 12 (từ 18/02/2021 đến 28/02/2021).

CHỦ ĐỀ: SỐ PHỨC VÀ CÁC PHÉP TOÁN TRÊN TẬP SỐ PHỨC

KIẾN THỨC CƠ BẢN

1. Định nghĩa.

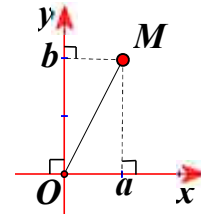
- Đơn vị ảo : Số i (mà $i^2 = -1$) được gọi là đơn vị ảo.
- Số phức $z = a + bi$ với $a, b \in \mathbb{I}$. Gọi a là phần thực, b là phần ảo của số phức z .
- Tập số phức $\mathbb{C} = \{a + bi / a, b \in \mathbb{I}; i^2 = -1\}$. Tập số thực $\mathbb{I}$ là tập con của tập số phức $\mathbb{C}$.
- Hai số phức bằng nhau: $a + bi = c + di \Leftrightarrow \begin{cases} a = c \\ b = d \end{cases}$ với $a, b, c, d \in \mathbb{I}$.

Đặc biệt:

- ♦ Khi phần ảo $b = 0 \Leftrightarrow z = a \in \mathbb{I} \Leftrightarrow z$ là số thực
- ♦ Khi phần thực $a = 0 \Leftrightarrow z = bi \Leftrightarrow z$ là số thuần ảo
- ♦ Số $0 = 0 + 0i$ vừa là số thực, vừa là số ảo.

2. Biểu diễn hình học của số phức.

$M(a; b)$ biểu diễn cho số phức $z \Leftrightarrow z = a + bi$

3. Môđun của số phức.

- $|z| = |a + bi| = \sqrt{a^2 + b^2}$ được gọi là môđun của số phức z .
- Kết quả: $\forall z \in \mathbb{C}$ ta có:

$$|z| \geq 0; |z| = 0 \Leftrightarrow z = 0; |z^2| = |z|^2$$

$$|z_1 \cdot z_2| = |z_1| \cdot |z_2|$$

$$\left| \frac{z_1}{z_2} \right| = \frac{|z_1|}{|z_2|}$$

4. Số phức liên hợp.

- Cho số phức $z = a + bi$. Ta gọi số phức liên hợp của z là $\bar{z} = a - bi$.
- Kết quả: $\forall z \in \mathbb{C}$ ta có:

$$\overline{\overline{z}} = z; \quad |\overline{z}| = |z| \quad \overline{z_1 \pm z_2} = \overline{z_1} \pm \overline{z_2}$$

$$\overline{z_1 \cdot z_2} = \overline{z_1} \cdot \overline{z_2} \quad \overline{\left(\frac{z_1}{z_2}\right)} = \frac{\overline{z_1}}{\overline{z_2}}$$

$$z \text{ là số thực} \Leftrightarrow z = \overline{z}$$

$$z \text{ là số thuần ảo} \Leftrightarrow z = -\overline{z}$$

Ví dụ 1: Xác định phần thực và phần ảo của số phức z :

a) $z = 3 + i$ b) $z = 1 - 2i$ c) $z = -2$ d) $z = 3i$

Ví dụ 2: Tìm môđun và số phức liên hợp của số phức z

- a) $z = 5 - 2i$
 b) $z = i$
 c) $z = 1$

Ví dụ 3: Tìm các số thực x, y thỏa mãn $3x + 2yi = 3y + 2 + (1 - x)i$

Ví dụ 4: Tìm môđun của số phức z biết $z + \overline{z} = 2 - 4i$

BÀI TẬP TRẮC NGHIỆM

Câu 1. Khẳng định nào sau đây là khẳng định **sai**?

- A. Môđun của số phức z là một số âm.
 B. Môđun của số phức z là một số thực.
 C. Môđun của số phức $z = a + bi$ là $|z| = \sqrt{a^2 + b^2}$.
 D. Môđun của số phức z là một số thực không âm.

Câu 2. Cho số phức $z = 5 - 4i$. Môđun của số phức z là

- A. 3.   B. $\sqrt{41}$.   C. 1.   D. 9.

Câu 3. Cho số phức $z = 5 - 4i$. Số phức đối của z có tọa độ điểm biểu diễn là

- A. $(-5; 4)$.   B. $(5; -4)$.   C. $(-5; -4)$.   D. $(5; 4)$.

Câu 4. Cho số phức $z = 6 + 7i$. Số phức liên hợp của z là

- A. $\bar{z} = 6 + 7i$.   B. $\bar{z} = -6 - 7i$.   C. $\bar{z} = -6 + 7i$.   D. $\bar{z} = 6 - 7i$.

Câu 5. Các số thực x, y thỏa mãn: $3x + y + 5xi = 2y - 1 + (x - y)i$ là

- A. $(x; y) = \left(-\frac{1}{7}; \frac{4}{7}\right)$.   B. $(x; y) = \left(-\frac{2}{7}; \frac{4}{7}\right)$.
C. $(x; y) = \left(\frac{1}{7}; \frac{4}{7}\right)$.   D. $(x; y) = \left(-\frac{1}{7}; -\frac{4}{7}\right)$.

Câu 6. Cho số phức $z = 4 - 3i$. Phần thực, phần ảo của số phức $\bar{z}$ lần lượt là

- A. 4; -3.   B. -4; 3.   C. 4; 3.   D. -4; -3.

Câu 7. Điểm $M(-1; 3)$ là điểm biểu diễn của số phức

- A. $z = -1 + 3i$.   B. $z = 1 - 3i$.   C. $z = 2i$.   D. $z = 2$.

Câu 8. Cho số phức $z = 3 + 4i$. Khẳng định nào sau đây là khẳng định **sai**?

- A. Điểm biểu diễn của z là $M(4; 3)$.
B. Môđun của số phức z là 5.
C. Số phức đối của z là $-3 - 4i$.
D. Số phức liên hợp của z là $3 - 4i$.

Câu 9. Môđun của số phức $z = \sqrt{3} + i$ là

- A. $\sqrt{3}$.   B. 1.   C. 2.   D. $\sqrt{2}$.

Câu 10. Cho số phức $z = 1 - 2i$. Khẳng định nào sau đây là khẳng định đúng?

- A. Phần thực của số phức z là -1.   B. Phần ảo của số phức z là $-2i$.
C. Phần ảo của số phức z là -2.   D. Số phức z là số thuần ảo.

Câu 11. Cho số phức $z = i - 1$. Khẳng định nào sau đây là khẳng định đúng?

- A. Phần ảo của số phức z là i .
B. Phần thực của số phức z là 1.
C. Số phức liên hợp của số phức z là $\bar{z} = -1 - i$.
D. Môđun của số phức z bằng 1.

Câu 12. Tìm các số thực x, y thỏa mãn đẳng thức $3x + y + 5xi = 2y - (x - y)i$:

A. $\begin{cases} x = 0 \\ y = 0 \end{cases}$ B. $\begin{cases} x = -\frac{1}{7} \\ y = -\frac{4}{7} \end{cases}$ C. $\begin{cases} x = \frac{4}{7} \\ y = \frac{1}{7} \end{cases}$ D. $\begin{cases} x = -\frac{4}{7} \\ y = \frac{1}{7} \end{cases}$

5. Phép toán trên tập số phức:

Cho hai số phức $z_1 = a + bi$ và $z_2 = c + di$ thì:

- **Phép cộng số phức:** $z_1 + z_2 = (a + c) + (b + d)i$

- **Phép trừ số phức:** $z_1 - z_2 = (a - c) + (b - d)i$

✎ Mọi số phức $z = a + bi$ thì số đối của z là $-z = -a - bi$: $z + (-z) = (-z) + z = 0$

- **Phép nhân số phức:** $z_1 \cdot z_2 = (ac - bd) + (ad + bc)i$

Ví dụ 1: Cho số phức $z = 3 + 2i$. Tìm môđun của số phức $w = zi + \bar{z}(1 + 2i)$

- **Phép chia số phức:**

- ♦ Số phức nghịch đảo của $z = a + bi \neq 0$: $\frac{1}{z} = \frac{\bar{z}}{|z|^2} = \frac{1}{a^2 + b^2} \cdot \bar{z}$

- ♦ $\frac{z_1}{z_2} = \frac{z_1 \cdot \bar{z}_2}{|z_2|^2} = \frac{ac + bd}{c^2 + d^2} + \frac{bc - ad}{c^2 + d^2} \cdot i$ (với $z_2 \neq 0$).

Ví dụ 2: Tìm nghịch đảo của số phức $z = 2 - 3i$

Ví dụ 3: Tìm phần thực, phần ảo, số phức liên hợp và tính môđun của số phức

a) $z = (2 + 4i) + 2i(1 - 3i)$

b) $z = (2 - 4i)(5 + 2i) + \frac{4 - 5i}{2 + i}$

Ví dụ 4: Tìm số phức z thỏa $(2 + i)z - (17 + 11i) = (2i - 1)z$

BÀI TẬP TRẮC NGHIỆM

Câu 1. Cho hai số phức $z_1 = 1 + 2i$ và $z_2 = 2 - 3i$. Phần ảo của số phức $w = 3z_1 - 2z_2$ là

A. 12.

B. 11.

C. 1.

D. $12i$.

- Câu 11.** Phần thực, phần ảo của số phức z thỏa mãn $\bar{z} = \frac{5}{1-2i} - 3i$ lần lượt là
- A. 1;1.   B. 1;-2.   C. 1;2.   D. 1;-1.
- Câu 12.** Cho số phức z thỏa mãn điều kiện $(2+i)z + \frac{1-i}{1+i} = 5-i$. Môđun của số phức $w = 1 + 2z + z^2$ có giá trị là
- A. 10.   B. -10.   C. 100.   D. -100.
- Câu 13.** Cho số phức z thỏa mãn điều kiện: $(1+i)\bar{z} - 1 - 3i = 0$. Phần ảo của số phức $w = 1 - iz + z$ là
- A. 1.   B. -3.   C. -2.   D. -1.
- Câu 14.** Cho số phức z thỏa mãn: $3z + 2\bar{z} = (4-i)^2$. Môđun của số phức z là
- A. -73.   B. $-\sqrt{73}$.   C. 73.   D. $\sqrt{73}$.
- Câu 15.** Số phức z thỏa mãn: $z - (2+3i)\bar{z} = 1-9i$ là
- A. $2+i$.   B. $-2-i$.   C. $-3-i$.   D. $2-i$
- Câu 16.** Cho số phức $z = (2+i)(1-i) + 1 + 3i$. Tính môđun của z .
- A. $4\sqrt{2}$.   B. $\sqrt{13}$.   C. $2\sqrt{2}$.   D. $2\sqrt{5}$.
- Câu 17.** Cho hai số phức $z_1 = 1+2i$ và $z_2 = -1-2i$. Khẳng định nào sau đây là khẳng định đúng?
- A. $|z_1| = 5$.   B. $|z_1| = |z_2|$.
- C. $|z_2| = -5$.   D. $z_1 + z_2 = 1$.
- Câu 18.** Cho số phức $z_1 = 1+2i$ và $z_2 = -1-2i$. Khẳng định nào sau đây là khẳng định đúng?
- A. $z_1 - z_2 = 0$.   B. $\frac{z_1}{z_2} = 1$.   C. $z_1 \cdot z_2 = 3 - 4i$.   D. $|z_1| = -|z_2|$.
- Câu 19.** Cho số phức $z = \frac{\sqrt{3}}{2} - \frac{1}{2}i$. Phần thực, phần ảo của số phức z^2 có giá trị lần lượt là :

A. $\frac{1}{2}; -\frac{\sqrt{3}}{2}$.

B. $\frac{1}{2}; -\frac{\sqrt{3}}{2}i$.

C. $\frac{-1}{2}; -\frac{\sqrt{3}}{2}$.

D. $-\frac{1}{2}; -\frac{\sqrt{3}}{2}i$.

KIỂM TRA CUỐI CHỦ ĐỀ

Tự luận:

Bài 1: Cho số phức $z = \frac{\sqrt{3}}{2} - \frac{1}{2}i$. Tìm $\bar{z}, |z|, z^2, \frac{1}{z}$

Bài 2: Tìm môđun của số phức z thỏa mãn $z + 3\bar{z} = 12 + 4i$

Bài 3: Tìm số phức z thỏa mãn $(1+i)z + 2 - 3i = z(2-i) - 2$

Trắc nghiệm:

Câu 1. Cho số phức $z = a + bi$ ($a, b \in \mathbb{R}$). Tìm số phức $\bar{z}$ là số phức liên hợp của z .

A. $\bar{z} = -(a + bi)$.

B. $\bar{z} = a^2 - b^2i$.

C. $\bar{z} = a - bi$.

D. $\bar{z} = -a + bi$.

Câu 2. Cho số phức $z = a + bi$. Tìm số phức $z \cdot \bar{z}$.

A. $2bi$.

B. $2a$.

C. $a^2 - b^2$.

D. $a^2 + b^2$.

Câu 3. Tính môđun của số phức $z = \frac{2 + i - (1 - i)^2 i}{3 - i}$.

A. $|z| = \sqrt{5}$.

B. $|z| = \frac{1}{\sqrt{5}}$.

C. $|z| = \sqrt{10}$.

D. $|z| = \frac{1}{\sqrt{10}}$.

Câu 4. Cho số phức z thỏa $(2 + i)z - (17 + 11i) = (2i - 1)z$. Tìm số phức liên hợp của số phức z .

A. $\bar{z} = 5 + 4i$

B. $\bar{z} = 5 - 4i$

C. $\bar{z} = 4 - 5i$.

D. $\bar{z} = 4 + 5i$.

Câu 5. Cho số phức z thỏa phương trình $z + 3\bar{z} = 12 + 4i$. Tìm phần ảo của số phức z

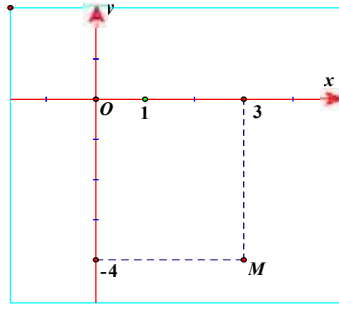
A. 2.

B. 6.

C. -2.

D. 4.

Câu 6. Trên mặt phẳng tọa độ Oxy , cho điểm M trong hình vẽ bên là điểm biểu diễn của số phức z . Tìm z ?

- A. $z = -4 + 3i$.   B. $z = 3 + 4i$.   C. $z = 3 - 4i$.   D. $z = -3 + 4i$.

Câu 7. Tìm phần ảo của số phức z thỏa $\bar{z} = (2 - 3i) + (4 - i)(2 + i)$.

- A. Phần ảo bằng -1 .   B. Phần ảo bằng 1 .
 C. Phần ảo bằng -2 .   D. Phần ảo bằng 2 .

Câu 8. Trên mặt phẳng phức Oxy , cho hai số phức $z_1 = 3 - i$ và $z_2 = 1 + i$. Điểm biểu diễn cho số phức $w = 2z_1 - 3z_2$ có tọa độ là

- A. $(1; -5)$.   B. $(-3; 5)$.   C. $(-1; 5)$.   D. $(3; -5)$.

Câu 9. Cho A, B, C tương ứng là các điểm trong mặt phẳng phức biểu diễn các số phức $z_1 = 1 + 2i, z_2 = -2 + 5i, z_3 = 2 + 4i$. Số phức z biểu diễn bởi điểm D sao cho tứ giác $ABCD$ là hình bình hành là

- A. $-1 + 7i$.   B. $5 + i$.   C. $1 + 5i$.   D. $3 + 5i$.

Câu 10. Biết các số thực x, y thỏa mãn $(2x + y) + xi = (x + 7) + (y - x + 2)i$. Tính $T = x.y$

- A. $T = -12$.   B. $T = 12$.   C. $T = 8$.   D. $T = -8$.